

حرف حساب

باز روشنفکری در تئاتر مخالفیم

■ محمود سالاری*

اگر در مقدمه تئاتر می‌نویسند که تئاتر آینه است، درست است اما اگر مقعر یا محدب بود، کج و نادرست نشنان می‌دهد. این کج و معوجی جامعه را به ناکجا می‌برد، اما آینه باشد، اشکالی ندارد. برخی هنرمندان ما آینه را بد نگه می‌دارند. الان هم به نظرم بیشتر کارهای تئاتری که ساخته می‌شود معترضانه است. چند درصد این نمایش‌ها درباره ارزش‌های مورد نظر انقلاب و نظام است؟ اما در حال کارند و ماهم با آنها مشکلی نداریم. اگر نظام بسته بود و همه چیز را متوقف می‌کرد، پس چگونه در حال کارند؟ بحث ما درباره انصاف است. اثر هنری که اندیشه در ورای آن نیست و می‌خواهد با توسل به مفاهیم مستهجن در کلام و نمایش فروش کند، جلوی آن گرفته می‌شود، بعد می‌گویند که نمی‌گذارند حرف‌مان را بزنیم. تو می‌خواهی بفروشی و این کار را با کلام مستهجن و نتانگی انجام دهی، منتها خودت را پشت اندیشه پنهان می‌کنی. کدام اندیشه و کدام کار اندیشمندانه؟ جلوی هیچ کاری که واقعا اندیشمندانه باشد، گرفته نشده است.

به دوستان مان در شورای نظارت گفته‌ام که با کار دارای اندیشه، اندیشمندانه برخورد کنید. عمده کارهایی که ما با آنها مخالفیم، کارهایی است که می‌خواهد با پز روشنفکری الکی و مخالف‌خوانی‌های بی‌بهره فروش کند، می‌خواهد بلیت بفروشد و پول درآورد. آیا کسی می‌تواند جلوی «شازده کوچولو» را که یک کار اندیشمندانه است، بگیرد؟ این کتاب اثری اندیشمندانه و در همه جای دنیا مورد احترام است اما این دوستان می‌خواهند با مخالف‌خوانی‌هایی که مورد پسند برخی باشد و با کلام مستهجن، فروش کنند. اندیشه را به میان بیاورند و اثر بسازند. اندیشه همواره مورد احترام است. ما با هیچ کس مخالف نیستیم و نمی‌گوییم که کسی کاری نسازد. نگفتم که بقیه بروند خانه‌نشین شوند. هر کس می‌خواهد کاری بسازد در معاونت هنری به روی او باز است، اما در عین حال ما با جریانی مواجیم که معاند است و جریانی هم که با حرف زدن می‌توانیم مسائل میان‌مان را با او حل کنیم. برخی از چهره‌های هنری به همین دفتر می‌آیند و می‌گویند که در هیچ جریان سیاسی نیستند اما برخی معاندند و می‌خواهند با عناد کار کنند، زیرا تعهداتی در جاهای دیگر دارند.

* معاون هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

رویداد

کتابخانه تخصصی «پهلوی شناسی»

شکل می‌گیرد

کتابخانه تخصصی «پهلوی‌شناسی» در کاخ نیاوران ایجاد می‌شود. مدیر مجموعه فرهنگی - تاریخی نیاوران گفت: در صدد راه‌اندازی کتابخانه تخصصی پهلوی‌شناسی در این مجموعه هستیم.

بیژن مقدم افزود: کتابخانه اختصاصی کاخ نیاوران که به نام کتابخانه پژوهشی شناخته می‌شد، در گذشته محل رجوع دانشجویان مرکز آموزش عالی میراث فرهنگی بود که با انحلال آن مرکز در سال ۱۳۹۸، در عمل با کاهش مراجعات مواجه شده است. وی گفت: با توجه به موقعیت کاخ نیاوران به عنوان محل زندگی محمدرضا پهلوی و خانواده و ضرورت تمرکز آثار منتشر شده درباره این خانواده، بر آن شدیم با گردآوری کتب مربوط به خاندان پهلوی امکان پژوهش‌های بیشتر را برای اهل تحقیق و مردم فراهم کنیم. مقدم ادامه داد: کتابخانه اختصاصی کاخ نیاوران که اکنون در قالب موزه مورد مراجعه مردم است، ارتباطی با «کتابخانه تخصصی پهلوی‌شناسی» ندارد و همچنان به عنوان موزه محل بازدید و مراجعه عموم خواهد بود.

دیدگاه

حمیدیان با بازی در «غریب» به آرزوی رسید

با یک حمیدیان آرزو داشته‌است در نقش شهید پروجردی بازی کند و وقتی پیشنهاد بازی در فیلم «غریب» را به او دادند، شوکه می‌شود که به آرزوی رسیدن رسیده است. محمدرحیم لطیفی، کارگردان فیلم «غریب» درباره انتخاب بازیگر نقش شهید پروجردی در این فیلم می‌گوید: «من احساس می‌کردم وقتی از با یک حمیدیان برای این نقش دعوت کنیم، به عنوان یک بازیگر باسخت معرفی بدهد. این انتظار را واقعا داشتیم، اما وقتی پیشنهاد مطرح شد، متوجه شدیم او سال‌ها در انتظار ایفای این نقش بوده است. خودش می‌گفت، سال‌ها هر بار از اوتوبان کردستان رد می‌شده و تصویر شهید پروجردی را می‌دید، دوست داشته است، نقش او را بازی کند و وقتی این پیشنهاد را دادیم، حتی شوکه شده که واقعا آرزوی رسیدنش برآورده می‌شود.»

لطیفی ادامه می‌دهد: «بابک بلادرنگ این پیشنهاد را پذیرفت و همه چیز از اینجا آغاز شد. او طوری با این نقش ارتباط برقرار کرد که در لحظاتی از پشت صحنه اگر دوربین می‌گذاشتیم و حال و هوای او را ضبط می‌کردم، کسی باور نمی‌کرد او با یک حمیدیان است. گویی اصلا متوجه اتفاقاتی که قرار بود با آن مواجه شود و مثلا لباس خاکی یا گلی شود، نبود، حتی در تمرینات مربوط به پیش از آغاز کار مدام پیشنهادهایی را مطرح و با خودش کار می‌کرد. او با نزدیکان شهید ارتباط نزدیک گرفت تا به نقش برسد. حین ضبط هم خیلی نازی به هدایت و کارگردانی من نداشت و عموماً در دست نقشش را ایفا می‌کرد. پروجردی فیلم «غریب» را به معنای واقعی با یک حمیدیان خلق کرد.»

رسانه

مجموعه عکس‌هایی از زندگی در بیت المقدس پیش از اشغال با استقبال روبه‌رو شد

تصاویری از فلسطین برای نبرد با فراموشی

■ محمد صادقی

یک دختر فلسطینی، عکس‌هایی را از زندگی در فلسطین پیش از تأسیس رژیم صهیونیستی جمع‌آوری کرده که اغلب شامل تصاویر کمتر دیده‌شده یا نادیده از جامعه فلسطینی است. این نگارخانه مجازی اکنون طرفداران زیادی پیدا کرده است.

مرد فلسطین روز تأسیس رژیم صهیونیستی را «روز نکبت» می‌نامند و با این نامگذاری، از فراموش شدن حقوق اساسی خود جلوگیری می‌کنند. حافظه جمعی فلسطینیان هنوز هم تصویری از پیش از روز نکبت را به یاد دارد؛ روز گاری که نامی از اسرائیل در صفحه جغرافیا نبود، اما فلسطین زنده بود و فلسطینیان در سرزمین مادری خود زندگی می‌کردند.

اگرچه نسل جوان فلسطین از نظر سنی نمی‌تواند خاطراتی از پیش از ۱۹۴۸ میلادی را به خاطر بیاورد، اما تصاویری گویا از فلسطین جمع‌آوری شده که برای فلسطینی‌ها جالب توجه است.

مونا حجار حلبی، دختر فلسطینی الاصل ساکن کالیفرنیا، مجموعه‌ای از عکس‌های دوره قیمومیت بریتانیا بر سرزمین فلسطین را که مربوط به سال‌های پایان جنگ جهانی اول تا ۱۹۴۸ است، جمع‌آوری کرده است. او با اشتراک گذاشتن این عکس‌ها در فضای مجازی توانسته است مخاطبان زیادی به دست آورد. صفحه این دختر فلسطینی اکنون با بیش از ۲۶ هزار دنبال‌کننده، به کمک حفظ خاطرات فلسطینی از پیش از ۱۹۴۸ آمده است. عکس‌هایی که وی در فضای مجازی منتشر کرده، نشان‌دهنده جریان زندگی در فلسطین و زندگی مسالمت‌آمیز ادیان اسلام

سینما

آسیب فاصله کم اکران تا پخش در پلتفرم‌ها

چرا «غریب» می‌رود تا «فسیل» بماند؟!

■ افشین علیار

در شرایطی که همه چیز دست به دست هم داده است فیلم «فسیل» بتواند فروش بیشتری کسب کند، اتفاق عجیب و غریبی هم رخ می‌دهد که اساساً این اتفاق هم در راستای فروش بیشتر فیلم فسیل است؛ فیلم‌های «خط استوا» و «غریب» که برای نوروز اکران شده بودند و همچنان می‌توانستند فروش بیشتری داشته باشند، به یک باره بسر از پلترم‌ها درآوردند. این اتفاق آنقدر عجیب است که می‌تواند تأثیر منفی در اکران‌های آینده داشته باشد. به این منظور که مخاطب دیگر رغبتی نمی‌کند با بهای ۶۰ هزار تومانی بلیت برای دیدن فیلم به سالن سینما برود، پس ترجیح می‌دهد صبر کند تا فیلم مورد نظرش پس از مدت کوتاهی وارد شبکه خانگی شود. از این طریق فیلم را با یک بار هزینه در جمع خانواده می‌شود دید که اساساً این آسیب بزرگی برای سینما محسوب می‌شود.

«غریب» توانست در مدت دو ماه به بیش از ۹ میلیارد فروش برسد. این را اضافه کنید که اگر چیدمان اکران نوروزی و عبیدفطر با بدسلیقگی انتخاب نمی‌شد، غریب می‌توانست فروش بیشتری داشته باشد. اگر چه در دو هفته اخیر هم سالن‌های اکران این فیلم خالی از مخاطب نبوده و فروش یک هفته اخیر آن ۷۲۰ میلیون تومان بوده است. این فروش برای یک اثر حماسی و جنگی می‌تواند بیش از حد قابل توجه باشد، اما تصمیم پخش این فیلم در شبکه خانگی (پلتفرم) به شدت متعجب‌آور است. احتمالاً شورای صنفی نمایش، نسبی بر این دارند فروش فیلم فسیل را بیش از این افزایش بدهند که شاید این فروش برای سینمای ایران افتخار باشد؛ سینمای ایران یک‌دست فسیل شده است تا فروش آن هر روز یک رکورد تازه ثبت کند اما فسیل با فیلم‌هایی مثل «دسته دختران»، «سه کام حبس» یا «ملاقات خصوصی» می‌خواهد رقابت بکند؟

در شرایطی طی چند ماه اخیر بعضی از فیلم‌ها مانند «جنگ جهانی سوم» یا «خط فرضی» در فضای مجازی به طور غیرقانونی منتشر شده است که چیدمان اکران به نفع فسیل رقم خورده است اما اینکه چرا برای فسیل چنین اتفاقی رخ نمی‌دهد، جای تعجب دارد؛ به نظر می‌رسد مدیران سینمایی علاقه‌ای به اکران فیلم‌های ملودرام یا هنری یا تانوم اکران آنها در سینماها ندارند. اینکه غریب با بودجه دولتی و ارگانی ساخته شده است نمی‌تواند دلیلی باشد بر پخش زودهنگام آن در پلتفرم‌ها. جالب است که چند روز از پخش این فیلم‌ها در شبکه خانگی می‌گذرد و هنوز

نمای نزدیک

مونا حجار حلبی، دختر فلسطینی الاصلی که ساکن امریکاست در صفحه اجتماعی‌اش توانسته با جمع‌آوری و نمایش تصاویری از فلسطین پیش از سال ۱۹۴۸ و ایجاد دولت صهیونیستی، علاقه‌مندان زیادی را جذب کند. این نشان‌دهنده این است که مردم فلسطین پیش از روز نکبت، زندگی مسالمت‌آمیزی را در کنار دیگر ادیان داشته‌اند

و مسیحیت در شهر قدس است، پیش از آنکه رژیم نژادپرست صهیونیستی با دخالت انگلیس در فلسطین اقدام به بیرون کردن ساکنان اصلی این سرزمین از خانه‌های خود کند. عموی پدر مونا، دقیقاً یک روز قبل از اعلام موجودیت اسرائیل و روز نکبت، فلسطین را با یک چمدان عکس‌های سیاه و سفید از سرزمین مادری ترک می‌کند.

حلبی می‌گوید: «تنها چیزهایی که او به همراه داشت، لباس و جوراب، دوربین عکاسی و عکس‌هایش بود.» مادر مونا با دیدن عکس‌های قدیمی داستان هر کدام از آنها را برای فرزندش بازگو می‌کند و این موضوع برای او انگیزه‌ای می‌شود از خانواده‌های فلسطینی بخواهد عکس‌های قدیمی از فلسطین را در اختیار او بگذارد تا در صفحه فیس‌بوکش منتشر کند. وی در مصاحبه با الجزیره می‌گوید: «مثل یک انسان‌شناس دارم حفاری می‌کنم، می‌خواهم جامعه‌ای را که در آن زمان وجود داشت، درک کنم.»

حلبی تصمیم گرفته است با انتشار این عکس‌ها در صفحه

فیس‌بوک، آنها را «به خاطر آیندگان ثبت کند». این دختر فلسطینی می‌خواهد با این کار ثابت کند جامعه فلسطین پیش از سال ۱۹۴۸، جامعه‌ای روشنفکر، خلاق و هنرمند بوده است.

تماشای تاریخ فلسطین پیش از اعلام موجودیت رژیم صهیونیستی نشان‌دهنده این است که قدس شهری زنده با مردمی در حال تلاش است که تصویری از همزیستی ادیان و آثاری از تمدن‌های باستانی را در خود دارد. فلسطین حدود ۴۰۰ سال بخشی از امپراتوری عثمانی بوده است. در اغلب عکس‌هایی که مونا حلبی، منتشر کرده است، می‌توان آثار مربوط به معماری دوره عثمانی را ملاحظه کرد.

تاریخ معاصر فلسطین در تصاویر جمع‌آوری شده به خوبی سیر تحولات در فلسطین را نشان می‌دهد و حتی می‌توان در آن تشابهات تاریخی را پیدا کرد، از جمله تصویری از قیام مردم فلسطین در سال ۱۹۳۳ علیه هجوم ناگهانی مهاجران یهودی و تلاش دولت استعمارگر انگلیس برای مردم فلسطین که شباهت زیادی با انتفاضه دوم فلسطین در سال ۲۰۰۱ میلادی دارد.

نخبره

افشاگری دوباره بازیگر هالیوودی از فساد در سینما

جین فوندا، بازیگری که پیش از این در جریان جنبش #metoo در خصوص فساد اخلاقی در سینمای غرب دست به افشاگری زده بود، این بار نیز ماجرای تازه از فساد در پشت دوربین‌های سینما بیان کرد.

«فوندا» از جمله مشهورترین بازیگران سینمای هالیوود است که درباره فساد اخلاقی در هالیوود سکوت نکرده و در جریان جنبش موسوم به #metoo بخش‌هایی از فساد حاکم در میان سینماگران غربی را افشا کرده است. این بازیگر که اکنون به سن ۸۵سالگی رسیده به‌عنوان یکی از ستاره‌های افسانه‌ای سینمای هالیوود شناخته می‌شود، با حضور در یک برنامه تلویزیونی، از پیشنهاد بی‌شرمانه یک کارگردان فرانسوی به او برده برداشته است. فوندا می‌گوید، «نه کلمان» کارگردان سرشناسی سینمای فرانسه که نامزد دریافت اسکار نیز شده، در دهه ۱۹۶۰ میلادی تقاضای غیراخلاقی از او داشته است. به گفته این بازیگر، کارگردان فرانسوی به بهانه اینکه باید قبل از فیلمبرداری احساسات وی را ببیند، به او پیشنهاد بی‌شرمانه‌ای می‌کند، اما فوندا به بهانه اینکه زبان فرانسه را متوجه نمی‌شود، به او پاسخ نمی‌دهد. ماجرای رفتارهای غیراخلاقی در میان سینماگران مشهور غربی از زمان مطرح شدن جنبش #metoo به یک اپرورزی بین‌المللی تبدیل شده است.

خطراتی که ادبیات دفاع مقدس را تهدید می‌کند

حرکت از «اسوه» به سمت «اسطوره» خطری است که ادبیات دفاع مقدس را تهدید می‌کند.

محمدرضا سنگری، نویسنده و پژوهشگر ادبیات دفاع مقدس، اسطوره‌سازی را یکی از خطراتی می‌داند که در کمین ادبیات دفاع مقدس است. وی درباره آسیب‌شناسی ادبیات دفاع مقدس به نکات ذیل اشاره می‌کند:

۱ نکته اول فریبه در برخی موضوعات و ضعف در برخی موضوعات دیگر است، برای نمونه در عرصه خاطر‌نگاری بسیار کار کرده‌ایم و آثار زیادی منتشر شده است، هر چند نوعی شتاب‌زدگی و کم‌عمقی وجود دارد و حتی گاهی اوقات تحریف.

۲ خطری که معمولاً ادبیات دفاع مقدس ما را تهدید می‌کند، این است که گاهی اوقات ما از اسوه به سمت اسطوره حرکت می‌کنیم.

۳ اگر امروز از ما سؤال شود، وضعیت شعر دفاع مقدس چگونه است؟ چه سیر تحول و تطوری داشته‌ایم؟ چه فرازونشیبی را طی کرده‌ایم، خواهیم دید که آثار پژوهشی بسیار اندکی در این زمینه داریم.

۴ لباس‌نوشته‌ها، پوئین‌نوشته‌ها، دشت‌نوشته‌ها و سنگ‌نوشته‌ها، همگی جزئی از تاریخ دفاع مقدسند، اما در حال از بین رفتن هستند و کسی آنها را ثبت نمی‌کند. مزار سروده‌ها و مزارنوشته‌ها نیز متأسفانه در طرح همسان‌سازی از بین رفته‌اند.

عکس از بیت المقدس سال ۱۹۱۰ در زمان حکومت عثمانی